

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข
เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน พ.ศ.2551

.....

ตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศให้ “การประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้น คณะกรรมการสาธารณสุขในคราวการประชุมครั้งที่ 49-1/2551 วันที่ 14 มกราคม 2551 มีมติให้ออกคำแนะนำต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการ

อาศัยอำนาจหน้าที่ตามความในมาตรา 10(3) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 คณะกรรมการสาธารณสุขจึงออกคำแนะนำ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น อาจกำหนดคำนิยามที่สำคัญ ดังนี้

“ผู้ประกอบกิจการ” หมายความว่า เจ้าของกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนประกอบกิจการ ทั้งนี้ อาจทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการด้วยก็ได้

“ผู้ดำเนินการ” หมายความว่า ผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่ดูแลการประกอบกิจการและจัดส่งพนักงานไปเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้านของผู้รับบริการ

“พนักงาน” หมายความว่า ผู้ที่ถูกส่งให้ไปทำหน้าที่เลี้ยงและดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุไม่เกิน 6 ปี ที่บ้านของผู้รับบริการ

“ผู้รับบริการ” หมายความว่า ผู้ว่าจ้างที่ได้รับบริการจากการประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน

ข้อ 2 หลักเกณฑ์การปฏิบัติและคุณสมบัติ ที่ควรต้องกำหนดสำหรับผู้ประกอบกิจการ ได้แก่

2.1 จ้างหรือจัดให้มีผู้ดำเนินการและพนักงานที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อ 3.1 และข้อ 4.1 ตามลำดับ

2.2 กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ 3.2 และ ข้อ 4.2

2.3 จัดให้มีสถานที่อำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินกิจการและการติดต่อของผู้รับบริการ

2.4 การจ้างงานต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองแรงงาน

2.5 จัดให้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและการปฏิบัติงานของผู้ดำเนินการและพนักงาน

2.6 จัดให้มีระบบหรือวิธีการให้คำปรึกษาแนะนำในกรณีฉุกเฉินแก่ผู้ดำเนินการหรือพนักงานได้ตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ

2.7 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็ก

2.8 มีใบรับรองแพทย์ระบุว่าไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่มีผู้ติดสารเสพติด

ข้อ 3 คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติ ที่ควรต้องกำหนดสำหรับผู้ดำเนินการ ได้แก่

3.1 ด้านคุณสมบัติ

3.1.1 มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี บริบูรณ์

3.1.2 มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงและดูแลเด็ก ดังนี้

(ก) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการแพทย์ การสาธารณสุข หรือด้านการศึกษา (สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย) หรือ

(ข) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาอื่นๆ และผ่านการอบรมหลักสูตรการเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 210 ชั่วโมง ที่จัดโดยสถาบันพระบรมราชชนก หรือกรมอนามัย หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายค่านำนี้ หรือ

(ค) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัยไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรอง และผ่านการอบรมหลักสูตรการเลี้ยงและดูแลเด็กอย่างน้อย 420 ชั่วโมง ที่จัดโดยส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือ โรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายค่านำนี้

3.1.3 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็ก

3.1.4 มีใบรับรองแพทย์ระบุว่าไม่มึสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่มีผู้ติดสารเสพติด

3.2 ด้านการปฏิบัติ

3.2.1 จัดส่งพนักงานที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4 ไปเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้านของผู้รับบริการ

3.2.2 จัดทำรายงานการดำเนินกิจการไว้ที่สถานประกอบกิจการให้สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

3.2.3 จัดให้พนักงานได้เข้ารับการอบรมฟื้นฟูด้านการเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัยระหว่างปฏิบัติงานอย่างน้อยทุก 2 ปี อาจเป็นรูปแบบการประชุมวิชาการ 1-2 วัน หรือศึกษาดูงานที่โรงเรียนหรือสถานรับเลี้ยงเด็กต่างๆ

3.2.4 จัดให้มีระบบติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างน้อยทุก 3 เดือน

3.2.5 จัดทำทะเบียนรับ-ส่งพนักงานที่ไปเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน และทะเบียนรายละเอียดของผู้ดำเนินการและพนักงาน เช่น รายชื่อ ประวัติ การฝึกอบรม ประวัติการทำงาน เป็นต้น

3.2.6 จัดทำสัญญาการจ้างระหว่างผู้ประกอบการและผู้รับบริการจำนวน 3 ฉบับ โดยเก็บที่สถานประกอบการ 1 ฉบับ ผู้รับบริการ 1 ฉบับ และพนักงาน 1 ฉบับ

3.2.7 กรณีมีพนักงานหยุดปฏิบัติงานหรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ให้ผู้ดำเนินการจัดหาพนักงานไปทำหน้าที่แทน เพื่อให้การเลี้ยงและดูแลเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3.2.8 กรณีที่พบว่า มีเหตุฉุกเฉิน หรือการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บที่เกิดขึ้นกับเด็ก ให้ติดต่อขอคำปรึกษาตามระบบหรือวิธีการตามที่ระบุไว้ในข้อ 2.6

3.2.9 ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นผู้ดำเนินการเอง ต้องมีคุณสมบัติและปฏิบัติตามข้อ 3.1 และข้อ 3.2 ทุกประการ

ข้อ 4 คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติ ที่ควรต้องกำหนดสำหรับพนักงาน ได้แก่

4.1 ด้านคุณสมบัติ

4.1.1 มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์

4.1.2 จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

4.1.3 มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงและดูแลเด็ก ดังนี้

(ก) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการแพทย์ การสาธารณสุข หรือด้านการศึกษา (สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย) หรือ

(ข) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาอื่นๆ และผ่านการอบรมหลักสูตรการเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัย จำนวน 210 ชั่วโมง ที่จัดโดยสถาบันพระบรมราชชนก หรือกรมอนามัย หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายค่านำนี้ หรือ

(ค) มีวุฒิการศึกษาตามข้อ 4.1.2 และผ่านการอบรมหลักสูตรการเลี้ยงและดูแลเด็กอย่างน้อย 420 ชั่วโมง ที่จัดโดยส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายค่านำนี้ หรือ

(ง) มีประสบการณ์ในการเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัยในโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยมีหนังสือรับรองจากโรงเรียน สถาบัน หรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง และผ่านการอบรมหลักสูตรการเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 70 ชั่วโมง ที่จัดโดยกรมอนามัย ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายคำแนะนำนี้ ภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นมีผลใช้บังคับ

4.1.4 เข้าร่วมการอบรมฟื้นฟูด้านการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน ระหว่างปฏิบัติงานอย่างน้อย ทุก 2 ปีตามที่ผู้ดำเนินการจัดให้

4.1.5 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็ก

4.1.6 มีใบรับรองแพทย์ระบุว่ามีความแข็งแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และไม่ติดสารเสพติด โดยมีผลการตรวจสุขภาพปีละ 1 ครั้ง

4.1.7 ผ่านการประเมินด้านสุขภาพจิตโดยจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาคลินิกหรือพยาบาลจิตเวชหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ผ่านการอบรมสาขาสุขภาพจิตและจิตเวช

4.1.8 มีวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความขยันอดทน สามารถเลี้ยงและดูแลเด็กได้ และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเมตตา ความอ่อนโยน ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กได้อย่างเหมาะสม

4.1.9 กรณีเกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อระหว่างปฏิบัติงานซึ่งอาจแพร่กระจายไปสู่เด็กได้ จะต้องหยุดปฏิบัติงานและรักษาให้หายก่อนกลับมาปฏิบัติงาน

4.2 ด้านการปฏิบัติ

4.2.1 เลี้ยงหรือดูแลเด็กตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก(กิน นอน เล่น ขับถ่าย)ให้ถูกสุขลักษณะปลอดภัยเหมาะสมกับวัยของเด็ก

4.2.2 ต้องสังเกตพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงต่างๆของเด็ก รวมทั้งเรื่องสุขภาพของเด็ก และต้องรายงานให้ผู้ปกครองเด็กทราบทุกวัน

4.2.3 ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ดูแลสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

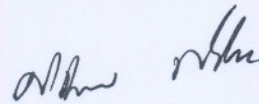
4.2.4 รายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้ดำเนินการทุกเดือน

4.2.5 กรณีที่มีการประกอบอาหารให้เด็ก ต้องดำเนินการเตรียม ปูรง ประกอบอาหาร พร้อมทั้งดูแลเครื่องมือเครื่องใช้ในการปูรง ประกอบอาหารให้สะอาดและถูกสุขลักษณะในทุกขั้นตอน โดยมีการล้างมืออย่างสม่ำเสมอ

4.2.6 จัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยที่เกิดจากการเลี้ยงและดูแลเด็กอย่างถูกต้อง โดยการทิ้งสิ่งปฏิกูลในส้วมและทิ้งมูลฝอยในถังขยะ ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนกับอาหารและเกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค หรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญต่อบ้านเรือนใกล้เคียง

ข้อ 5 ในกรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้านแล้ว ให้ประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อกำหนดของท้องถิ่นดังกล่าวให้ผู้ประกอบกิจการและประชาชนทราบโดยทั่วกันด้วย เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2551

(นางศิริพร กัญชนะ)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เอกสารแนบ

หลักสูตรการอบรมของทางราชการเกี่ยวกับการเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัย
(ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุไม่เกิน 6 ปี)

1. หลักสูตรกรมอนามัย (210 ชั่วโมง และ 70 ชั่วโมง)

ลำดับที่	เนื้อหาวิชา	หลักสูตร 210 ชั่วโมง (6 สัปดาห์)		หลักสูตร 70 ชั่วโมง (2 สัปดาห์)	
		ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)	ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)
1	บทบาทผู้เลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัย	3	5	2	-
2	การเจริญเติบโต พัฒนาการ และจิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก	12	5	5	1
3	หลักพื้นฐานในการดูแลเด็ก	8	12	4	4
4	การดูแลสุขภาพเด็ก	10	7	6	1
5	การส่งเสริมพัฒนาการ	8	30	4	12
6	อาหารและโภชนาการสำหรับเด็ก	7	8	5½	1
7	การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก	4	3	2	-
8	กฎหมายและระเบียบต่างๆ	4	-	1½	-
9	ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ	-	70	-	14
10	การศึกษาดูงาน	-	14	-	7
	รวม	56	154	30	40

2. หลักสูตรกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน (420 ชั่วโมง)

ลำดับที่	เนื้อหาวิชา	หลักสูตร 420 ชั่วโมง	
		ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)
1	หมวดความรู้ความสามารถพื้นฐาน	42	42
	1.1 กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยในการทำงาน	-	14
	1.2 ความปลอดภัยในการทำงาน	7	-
	1.3 จิตวิทยาทั่วไป	14	-
	1.4 การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	7	28
	1.5 กฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ	14	-
2	หมวดความรู้ความสามารถหลัก	78	181
	2.1 สุขภาพจิตและการพัฒนาการของเด็ก	14	21
	2.2 ความรู้พื้นฐานในการดูแลเด็ก	14	35
	2.3 การดูแลสุขภาพเด็ก	14	35
	2.4 อาหารและโภชนาการสำหรับเด็ก	14	35
	2.5 กิจกรรมและนันทนาการสำหรับเด็ก	14	35
	2.6 การปฏิบัติตนในอาชีพผู้เลี้ยงดูเด็ก	7	14
	2.7 การวัดและประเมินผล	1	6
3	หมวดความรู้ความสามารถเสริม	42	35
	3.1 คอมพิวเตอร์เบื้องต้น	7	14
	3.2 ภาษาอังกฤษในการทำงาน	14	21
	3.3 การประกอบธุรกิจส่วนตัว	21	-
รวม		162	258

3. หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ (420 ชั่วโมง)

ลำดับที่	เนื้อหาวิชา	หลักสูตร 420 ชั่วโมง	
		ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)
1	หลักการดูแลเด็ก	25	15
2	การพัฒนาของเด็กและจิตวิทยาการดูแลเด็ก	45	-
3	กิจกรรมและนันทนาการสำหรับเด็ก	14	21
4	การทำความสะอาดเก็บและรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ภายใน บ้านและบริเวณบ้าน	7	23
5	อาหารและโภชนาการในเด็ก	29	36
6	อันตรายที่มักเกิดขึ้นกับเด็กและการป้องกัน	20	5
7	สุขศึกษา	6	6
8	บทบาทและจรรยาของผูดูแลเด็ก	13	-
9	การใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	11	19
10	กฎหมายแรงงานที่ควรรู้	5	-
11	การฝึกภาคปฏิบัติ		
	- ดูกาน	-	20
	- ฝึกปฏิบัติ	-	100
รวม		175	245

หมายเหตุ หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักสูตรการอบรมฯ โปรดประสาน

1. แพทย์หญิงนิพนวรรณพร วรมงคล
2. นางประภาภรณ์ จังพานิช

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย โทร 0 2590 4418 , 0 2590 4407 , 0 2965 9457